

ВДОСКОНАЛЕННЯ БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВНИЧОЇ ДОПОМОГИ, ЯК НАПРЯМУ ОПТИМІЗАЦІЇ СИСТЕМИ СУБ'ЄКТІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКОННОСТІ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВОСУДДЯ

Ірина Миколаївна ПОПОВИЧ,

*кандидат юридичних наук,
провідний науковий співробітник
Національного наукового центру
«Інститут судових експертиз
ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса»
Міністерства юстиції України
<https://orcid.org/0000-0001-9329-5378>*

Вирішуючи проблеми забезпечення законності під час здійснення правосуддя, важливим аспектом є оптимізація роботи суб'єктів, які відповідають за здійснення цієї діяльності. Одним із важливих аспектів, на який слід звернути увагу у даному контексті, - є забезпечення доступу до правничої допомоги, зокрема безоплатної. «Безоплатна первинна правнича допомога - вид державної гарантії, що полягає в інформуванні особи про її права і свободи та обов'язки, порядок їх реалізації та виконання, відновлення прав у випадку їх порушення та порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб» [1]. Безоплатна первинна правнича допомога включає такі види правничих послуг: 1) надання правової інформації; 2) надання консультацій і роз'яснень з правових питань; 3) складення заяв, скарг та інших документів правового характеру (крім документів процесуального характеру); 4) надання допомоги в забезпеченні доступу особи до вторинної правничої допомоги та медіації» [1]. З метою запровадження системного підходу до вдосконалення інституту адвокатури в Україні необхідно забезпечити: посилення гарантій адвокатської діяльності, її видів і професійних прав адвокатів, удосконалення самоврядності адвокатури; розширення можливостей доступу до державних реєстрів та баз даних при здійсненні адвокатської діяльності; конкретизацію підстав, процедур притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності та порядку оскарження рішення про притягнення до такої відповідальності;

запровадження інституту спрощеного дисциплінарного провадження; удосконалення порядку розгляду скарг на дії адвоката; перегляд вимог щодо набуття права на зайняття адвокатською діяльністю, запровадження прозорості процедури проведення єдиного кваліфікаційного іспиту, стажування кандидатів, порядку ведення Єдиного реєстру адвокатів України; удосконалення: організаційно-правових форм здійснення адвокатської діяльності та засад діяльності органів адвокатського самоврядування, удосконалення професійних стандартів діяльності адвоката; порядку та умов залучення адвокатів до надання безоплатної правової допомоги; статусу помічника адвоката; порядку захисту прав адвоката під час здійснення професійної діяльності [2].

Таким чином, якісна безоплатна правнича допомога дозволить громадянам, особливо соціально вразливим категоріям, своєчасно отримувати кваліфіковані юридичні консультації та правовий супровід, що допоможе зменшити кількість необґрунтованих судових спорів і забезпечить ефективніше функціонування судової системи. Це також сприятиме скороченню навантаження на суди, адже багато питань можуть бути вирішені на досудовому етапі за допомогою правової медіації або альтернативних методів вирішення спорів. Крім того, вдосконалення системи безоплатної правничої допомоги дозволить підвищити якість правового захисту в кримінальних, цивільних та адміністративних справах, що, відповідно, сприятиме дотриманню принципу рівності сторін у судовому процесі. Це також допоможе мінімізувати ризики судових помилок та сприятиме справедливості судових рішень.

Список використаних джерел:

1. Про безоплатну правничу допомогу / Закон України від 02.06.2011 № 3460-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17/conv#Text>
2. Про Стратегію розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021-2023 роки / Указ Президента України від 11.06.2021 № 231/2021 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/231/2021/conv#Text>